

WYMAGANIA EDUKACYJNE I KRYTERIA OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLAS V i VI

KLASA V

I. WYMAGANIA NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA OCENY ŚRÓDROCZNEJ *(ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych)*

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- Doskonale opanował umiejętności w podstawie programowej,
- Samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- Czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- Posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- Aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- Z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- Tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznymi i interpunkcyjnym,
- Wzorowo wykonuje prace domowe zadania dodatkowe,
- Odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- Współpracuje w zespole, podejmuje działania mające na celu sprawną realizację zadań,
- Wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi,
- Interpretuje głosowo utwory poetyckie,
- Przygotowuje adaptację sceniczną,
- Posiada umiejętności z zakresu nauki o języku wyższe niż przewidywane w programie nauczania klasy V.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- Opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- Samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o znacznym stopniu trudności,
- Zazwyczaj aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- Bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- Wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

Uczeń:

- Wypowiada się i pisze całkowicie poprawnie pod względem stylistyczno-językowym, orograficznym, merytorycznym i logicznym,
- Doskonale potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV i V,
- Zachowuje trójdzielną kompozycję opowiadania,
- Dbą o prawidłowy układ graficzny wypowiedzi pisemnej-akapity,
- Redaguje opowiadanie z dialogiem,
- Redaguje twórcze opowiadanie z cechami charakterystycznymi dla mitu,
- Objasnia morał wypływający z bajki,
- Wykazuje się bardzo dobrą znajomością przeczytanego tekstu,
- Samodzielnie sporządza plan odtwórczy (ramowy i szczegółowy) tekstu literackiego i kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- Nazywa cechy bohatera i przywołuje myśli, czyny, które o tym świadczą,
- Potrafi nazywać stany psychiczne i ich przejawy,
- Ma bogaty zasób słownictwa i umiejętnie się nim posługuje,
- Samodzielnie i sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym, języka polskiego i wyrazów bliskoznacznych,
- Analizuje utwór poetycki, wskazując elementy poznane w klasie IV (epitet, porównanie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, przenośnia, kontrast, wers, rym, osoba mówiąca w wierszu) i w V (wątek, wiersz nierymowany, uosobienie),
- Czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- Biegłe rozróżnia części mowy poznane w klasie IV i V,
- Łączy rzeczownik z przymiotnikiem, odmienia i określa przypadek, liczbę i rodzaj,
- Określa rolę przyimków w zdaniu,
- Podaje poprawne formy liczebników,
- Klasyfikuje rodzaje wypowiedzi, podaje ich przykłady,
- Nazywa części zdania, wskazuje sposób ich wyrażenia,
- Buduje zdania złożone podrzędnie i współrzędnie,
- Układa zdanie pojedyncze rozwinięte według podanego wzoru.

FONETYKA

Uczeń:

- Omawia zależność brzmienia głosu od ruchów i pozycji narządów mowy,
- Podaje zasady akcentowania wyrazów w języku polskim.

ORTOGRAFIA I INERPUNKCJA

Uczeń:

- Poprawnie zapisuje wyrazy z „i”, „j” po spółgłoskach,
- Prawidłowo stosuje przecinki w zdaniu złożonym.

OCENA DOBRA

Uczeń:

- Czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania,
- Jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo-stylistyczne, logiczne i ortograficzne,
- Samodzielnie poprawia błędy wskazane przez nauczyciela,
- Potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie V,
- Nazywa cechy gatunkowe mitu i bajki,
- Poprawnie sporządza plan ramowy i szczegółowy fragmentów lektury,
- Poprawnie posługuje się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- Określa formę gramatyczną czasowników,
- Stosuje w zdaniu czasownik w formie osobowej i nieosobowej,
- Poprawnie odmienia czasownik typu: umiem, rozumiem, idę,
- Uzasadnia pisownię rzeczownika odwołując się do odmiany,
- W zdaniu wskazuje przyimki i wyrażenia przyimkowe, określa ich rolę,
- Tworzy przysłówki od przymiotników, stosuje je w zdaniach i określa ich rolę,
- Określa formę gramatyczną przymiotnika z rzeczownikiem,

ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA

Uczeń:

- Poprawnie zapisuje cząstki –bym, -byś, -by (w czasownikach),
- Prawidłowo zapisuje „nie” z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem, liczebnikiem.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- W wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnej budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanej słownictwa i ortografii,
- W miarę samodzielnie potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie V,
- Opanował technikę poprawnego czytania i doskonali ją pod względem dykcji, intonacji, akcentowania,
- Poprawia błędy wskazane przez nauczyciela przy pomocy słownika ortograficznego,
- Wskazuje elementy świata przedstawionego w utworze,
- Odróżnia zdarzenia i postacie fantastyczne od realistycznych w poznanych utworach,
- W utworze lirycznym wskazuje epitetę, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, uosobienie, kontrast,
- W miarę samodzielnie posługuje się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- Tworzy bezokoliczniki od czasowników w formie osobowej (i odwrotnie),
- Określa formę fleksyjną rzeczowników,
- Odmienia rzeczownik i przymiotnik przez przypadki,
- Rozpoznaje rzeczownik w roli podmiotu.

ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA

Uczeń:

- Poprawnie zapisuje „nie” z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem, liczebnikiem (bez wyjątków).

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Otrzymuje ją uczeń, którego zasób wiedzy i umiejętności pozwala na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadania o niewielkim stopniu trudności.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienie tekstu. Względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez ucznia analizowanego zagadnienia. Błędy językowo-stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki uczeń włożył w ich napisanie.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- Rozróżnia części mowy,
- Odmienia przez przypadki rzeczownik w prostej odmianie,
- Odmienia czasownik przez osoby, liczby, czasy, rodzaje,
- Odmienia przymiotnik przez przypadki.

ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA

Uczeń:

- Zna podstawowe zasady ortograficzne,
- Wstawia przecinek przed powtórzonym spójnikiem.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Otrzymuje ją uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

II. WYMAGANIA NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA OCENY ROCZNEJ

(ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych)

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- Doskonale opanował umiejętności w podstawie programowej,
- Samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,

- Czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- Posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- Aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- Z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- Tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznymi i interpunkcyjnym,
- Wzorowo wykonuje prace domowe zadania dodatkowe,
- Odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- Współpracuje w zespole, podejmuje działania mające na celu sprawną realizację zadań,
- Wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi,
- Interpretuje głosowo utwory poetyckie,
- Przygotowuje adaptację sceniczną,
- Posiada umiejętności z zakresu nauki o języku wyższe niż przewidywane w programie nauczania klasy V.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- Opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- Samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o znacznym stopniu trudności,
- Zazwyczaj aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- Bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- Wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

Uczeń:

- Wypowiada się i pisze całkowicie poprawnie pod względem stylistyczno-językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym,
- Doskonale potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanyymi w klasie IV i V,
- Zachowuje trójdzielną kompozycję opowiadania,
- Dbą o prawidłowy układ graficzny wypowiedzi pisemnej-akapity,
- Redaguje opowiadanie z dialogiem,
- Redaguje twórcze opowiadanie z cechami charakterystycznymi dla mitu,
- Objasnia morał wypływający z bajki,
- Wykazuje się bardzo dobrą znajomością przeczytanego tekstu,
- Samodzielnie sporządza plan odtwórczy (ramowy i szczegółowy) tekstu literackiego i kompozycyjny własnej wypowiedzi,

- Nazywa cechy bohatera i przywołuje myśli, czyny, które o tym świadczą,
- Potrafi nazywać stany psychiczne i ich przejawy,
- Ma bogaty zasób słownictwa i umiejętnie się nim posługuje,
- Samodzielnie i sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym, języka polskiego i wyrazów bliskoznacznych,
- Analizuje utwór poetycki, wskazując elementy poznane w klasie IV (epitet, porównanie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, przenośnia, kontrast, wers, rym, osoba mówiąca w wierszu) i w V (wątek, wiersz nierymowany, uosobienie),
- Czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- Biegle rozróżnia części mowy poznane w klasie IV i V,
- Łączy rzeczownik z przymiotnikiem, odmienia i określa przypadek, liczbę i rodzaj,
- Określa rolę przyimków w zdaniu,
- Podaje poprawne formy liczebników,
- Klasyfikuje rodzaje wypowiedzeń, podaje ich przykłady,
- Nazywa części zdania, wskazuje sposób ich wyrażenia,
- Buduje zdania złożone podrzędnie i współrzędnie,
- Układa zdanie pojedyncze rozwinięte według podanego wzoru.

FONETYKA

Uczeń:

- Omawia zależność brzmienia głosu od ruchów i pozycji narządów mowy,
- Podaje zasady akcentowania wyrazów w języku polskim.

ORTOGRAFIA I INERPUNKCJA

Uczeń:

- Poprawnie zapisuje wyrazy z „i”, „j” po spółgłoskach,
- Prawidłowo stosuje przecinki w zdaniu złożonym.

OCENA DOBRA

Uczeń:

- Czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania,
- Jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo-stylistyczne, logiczne i ortograficzne,
- Samodzielnie poprawia błędy wskazane przez nauczyciela,
- Potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie V,
- Nazywa cechy gatunkowe mitu i bajki,
- Poprawnie sporządza plan ramowy i szczegółowy fragmentów lektury,
- Poprawnie posługuje się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- Określa formę gramatyczną czasowników,
- Stosuje w zdaniu czasownik w formie osobowej i nieosobowej,
- Poprawnie odmienia czasownik typu: umiem, rozumiem, idę,
- Uzasadnia pisownię rzeczownika odwołując się do odmiany,
- W zdaniu wskazuje przyimki i wyrażenia przyimkowe, określa ich rolę,
- Tworzy przysłówki od przymiotników, stosuje je w zdaniach i określa ich rolę,
- Określa formę gramatyczną przymiotnika z rzeczownikiem,

ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA

Uczeń:

- Poprawnie zapisuje cząstki –bym, -byś, -by (w czasownikach),
- Prawidłowo zapisuje „nie” z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem, liczebnikiem.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- W wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnej budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- W miarę samodzielnie potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie V,
- Opanował technikę poprawnego czytania i doskonali ją pod względem dykcji, intonacji, akcentowania,
- Poprawia błędy wskazane przez nauczyciela przy pomocy słownika ortograficznego,
- Wskazuje elementy świata przedstawionego w utworze,
- Odróżnia zdarzenia i postacie fantastyczne od realistycznych w poznanych utworach,
- W utworze lirycznym wskazuje epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, uosobienie, kontrast,
- W miarę samodzielnie posługuję się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- Tworzy bezokoliczniki od czasowników w formie osobowej (i odwrotnie),
- Określa formę fleksyjną rzeczowników,
- Odmienia rzeczownik i przymiotnik przez przypadki,
- Rozpoznaje rzeczownik w roli podmiotu.

ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA

Uczeń:

- Poprawnie zapisuje „nie” z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem, liczebnikiem (bez wyjątków).

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Otrzymuje ją uczeń, którego zasób wiedzy i umiejętności pozwala na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadania o niewielkim stopniu trudności.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienie tekstu. Względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez ucznia analizowanego zagadnienia. Błędy językowo-stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki uczeń włożył w ich napisanie.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- Rozróżnia części mowy,
- Odmienia przez przypadki rzeczownik w prostej odmianie,
- Odmienia czasownik przez osoby, liczby, czasy, rodzaje,
- Odmienia przymiotnik przez przypadki.

ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA

Uczeń:

- Zna podstawowe zasady ortograficzne,
- Wstawia przecinek przed powtórzonym spójnikiem.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Otrzymuje ją uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

KLASA VI

I. WYMAGANIA NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA OCENY ŚRODROCZNEJ

(ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- proponuje rozwiązania oryginalne, wykraczające poza materiał programowy,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia,
- nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej,
- literackiej i kulturalnej rzeczywistości,
- bierze udział w konkursach literackich, ortograficznych, osiąga w nich sukcesy,
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach, prezentuje wysoki poziom merytoryczny ora artystyczny.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy szóstej.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

Uczeń:

- wypowiada się i pisze całkowicie poprawnie pod względem stylistyczno-językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym.
- potrafi samodzielnie wnioskować, myśleć logicznie,

- biegle posługuje się słownikami i encyklopedią,
- samodzielnie sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy,
- bezbłędnie pisze charakterystykę postaci,
- opowiadania twórcze wzbogaca dialogami, elementami opisów, charakterystyki,
- ten sam teks potrafi przedstawić w formie streszczenia, opisu, opowiadania,
- w sposób świadczący o gruntownej znajomości utworu redaguje list do postaci literackiej,
- bezbłędnie pisze sprawozdanie z wycieczki,
- rozumie i poprawnie posługuje się terminami w zakresie wiedzy o epice, wierszu, nowych gatunkach literackich,
- dokonuje samodzielnie analizy i interpretacji wiersza, wyodrębnia środki stylistyczne, odróżnia obrazowanie realistyczne od fantastycznego,
- - pisze prace bezbłędne pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- samodzielnie zapisuje trudne formy czasowników,
- zna i poprawnie stosuje zasady pisowni cząstki –by,
- rozpoznaje czasowniki przechodnie i nieprzechodnie,
- potrafi wyjaśnić, od czego zależą formy odmiany rzeczownika.

SŁOWOTWÓRSTWO

Uczeń:

- przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazów pochodzących od wyrażeń przyimkowych i od czasowników,
- wskazuje przyrostek lub przedrostek jako formant w jednym wyrazie i jako składnik podstawy słowotwórczej w innym,
- podaje przykłady wyrażeń z obocznymi tematami słowotwórczymi,
- daje przykłady wyrazów utworzonych za pomocą różnych formantów.

OCENA DOBRA

Otrzymuje ją uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane programem nauczania w klasie szóstej.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

Uczeń:

- czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania,
- wypowiadając się ustnie i pisemnie, popełnia jedynie nieliczne błędy językowe,
- podejmuje próby wypowiadania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową: opowiadanie twórcze z dialogiem, elementami opisu, sprawozdanie ze spektaklu teatralnego, filmu,
- dobra znajomość tekstu pozwala mu na odtwórcze opowiadanie losów bohaterów, omówienie elementów świata przedstawionego,
- poprawnie pisze plan ramowy i szczegółowy,
- wskazuje poznane środki stylistyczne w wierszu,
- potrafi samodzielnie poprawić większość swoich błędów.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- uzasadnia pisownię trudnych form czasowników,
- tworzy bezokoliczniki oraz formy czasu przeszłego zakończone na -no, -to,
- uzupełnia zdania czasownikami w stronie czynnej lub biernej.

SŁOWOTWÓRSTWO

Uczeń:

- od podanego wyrazu podstawowego tworzy kilka wyrazów pochodnych będących różnymi częściami mowy,
- rozpoznaje wyraz pochodny, który może być podstawowym dla innego wyrazu,
- -wyjaśnia pisownię podanego wyrazu, odwołując się do wiadomości ze słowotwórstwa.

OCENA DOSTATECZNA

Otrzymuje ją uczeń który, w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się, opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

Uczeń:

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawności w zakresie budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- w miarę samodzielnie posługuje się następującymi formami wypowiedzi: opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, streszczenie, opis, sprawozdanie, charakterystyka postaci, list, zaproszenie,
- jego technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienie tekstu,
- zna przewidziane programem gatunki literackie,
- umie wyróżnić podstawowe elementy świata przedstawionego,
- odróżnia podmiot liryczny od bohatera utworu,
- -poprawia popełnione błędy językowe przy pomocy nauczyciela.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- wyróżnia w tekście czasowniki w formie osobowej i nieosobowej, określa formę fleksyjną czasowników,
- określa funkcję czasowników w zdaniu,
- zapisuje cząstki -by, -byś, -bym zgodnie z zasadami pisowni,
- używa czasowników w stronie biernej,
- odmienia podane rzeczowniki przez przypadki, oddziela temat od końcówki, wskazuje tematy oboczne.

SŁOWOTWÓRSTWO

Uczeń:

- od podanego wyrazu podstawowego tworzy wyrazy pochodne,
- rozpoznaje wyraz pochodny, który może być podstawowym dla innego wyrazu,
- wyjaśnia pisownię podanego wyrazu, odwołując się do wiadomości ze słowotwórstwa.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Otrzymuje ją uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności. Jego technika czytania pozwala

na zrozumienie tekstu. Względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia. W wypowiedziach pisemnych popełniane błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają wartości prac i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie. Stopień opanowanych przez niego wiadomości pozwala na wykonanie zadań typowych, o niewielkim zakresie trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela. Przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu (na prostych przykładach). Zestawia pary wyrazów podstawowych i pochodnych oraz przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu o przejrzystej budowie – wskazuje podstawę słowotwórczą i formant, a także tworzy wyrazy pochodne za pomocą podanych formantów.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Otrzymuje ją uczeń, który nie opanował podstawowych wiadomości z fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i redagowania wypowiedzi oraz elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworu literackiego, przewidzianych podstawą programową, a także techniki głośnego i cichego czytania nawet w stopniu zadowalającym. Jego wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym. W pracach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych, językowych, stylistycznych, logicznych.

Nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

II. WYMAGANIA NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA OCENY ROCZNEJ

(ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych)

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- proponuje rozwiązania oryginalne, wykraczające poza materiał programowy,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia,
- nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej,
- literackiej i kulturalnej rzeczywistości,
- bierze udział w konkursach literackich, ortograficznych, osiąga w nich sukcesy,
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach, prezentuje wysoki poziom merytoryczny ora artystyczny.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy szóstej.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

Uczeń:

- wypowiada się i pisze całkowicie poprawnie pod względem stylistyczno-językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym.
- potrafi samodzielnie wnioskować, myśleć logicznie,
- biegle posługuje się słownikami i encyklopedią,
- samodzielnie sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy,
- bezbłędnie pisze charakterystykę postaci,

- opowiadania twórcze wzbogaca dialogami, elementami opisów, charakterystyki,
- ten sam tekst potrafi przedstawić w formie streszczenia, opisu, opowiadania,
- w sposób świadczący o gruntownej znajomości utworu redaguje list do postaci literackiej,
- bezbłędnie pisze sprawozdanie z wycieczki,
- rozumie i poprawnie posługuje się terminami w zakresie wiedzy o epice, wierszu, nowych gatunkach literackich,
- dokonuje samodzielnie analizy i interpretacji wiersza, wyodrębnia środki stylistyczne, odróżnia obrazowanie realistyczne od fantastycznego,
- pisze prace bezbłędne pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- samodzielnie zapisuje trudne formy czasowników,
- zna i poprawnie stosuje zasady pisowni części –by,
- rozpoznaje czasowniki przechodnie i nieprzechodnie,
- potrafi wyjaśnić, od czego zależą formy odmiany rzeczownika,
- potrafi wyjaśnić, od czego zależą formy odmiany rzeczownika,
- wymienia rodzaje zaimków, omawia ich odmianę, funkcję w zdaniu, uzasadnia zastosowanie skróconych form zaimków rzeczowych,
- biegle stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie „nie” z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym,
- rozpoznaje różne typy liczebników, określa jego formy gramatyczne i funkcję w zdaniu, potrafi uzasadnić użycie danego typu liczebnika; odmienia trudniejsze liczebniki złożone,
- stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych (podmiotu, dopełnienia, przydawki),
- rozpoznaje zdanie z orzeczeniem imiennym, omawia jego budowę,
- omawia, podając przykłady, różne sposoby wyrażania orzeczenia oraz podmiotu, przydawki i dopełnienia,
- wyróżnia w zdaniu związki zgody, rzędu, przynależności; wskazuje zasady ich tworzenia,
- przeprowadza klasyfikację zdań złożonych współrzędnie, rysuje ich wykresy.

SŁOWOTWÓRSTWO

Uczeń:

- przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazów pochodzących od wyrazów przyimkowych i od czasowników,
- wskazuje przyrostek lub przedrostek jako formant w jednym wyrazie i jako składnik podstawy słowotwórczej w innym,
- podaje przykłady wyrazów z obocznymi tematami słowotwórczymi,
- daje przykłady wyrazów utworzonych za pomocą różnych formantów.

OCENA DOBRA

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane programem nauczania w klasie szóstej.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

Uczeń:

- czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania,
- wypowiadając się ustnie i pisemnie, popełnia jedynie nieliczne błędy językowe,
- podejmuje próby wypowiadania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową: opowiadanie twórcze z dialogiem, elementami opisu, sprawozdanie ze spektaklu teatralnego, filmu,
- dobra znajomość tekstu pozwala mu na odtwórcze opowiadanie losów bohaterów, omówienie elementów świata przedstawionego,
- poprawnie pisze plan ramowy i szczegółowy,
- wskazuje poznane środki stylistyczne w wierszu,
- potrafi samodzielnie poprawić większość swoich błędów.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- uzasadnia pisownię trudnych form czasowników,
- tworzy bezokoliczniki oraz formy czasu przeszłego zakończone na -no, -to, – uzupełnia zdania czasownikami w stronie czynnej lub biernej,
- wyróżnia przysłówki wśród innych części mowy, wskazuje sposób ich utworzenia,
- poprawnie stopniuje przymiotniki, wie, czemu służy stopniowanie,
- podaje przykłady różnych typów liczebników,
- na konkretnych przykładach omawia sposób wyrażenia orzeczenia i pomiotu,
- wyróżnia w zdaniu związki wyrazów i nazywa je,
- układa przykłady czterech rodzajów zdań złożonych współrzędnie.

SŁOWOTWÓRSTWO

Uczeń:

- od podanego wyrazu podstawowego tworzy kilka wyrazów pochodnych będących różnymi częściami mowy,
- rozpoznaje wyraz pochodny, który może być podstawowym dla innego wyrazu,
- wyjaśnia pisownię podanego wyrazu, odwołując się do wiadomości ze słowotwórstwa.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się, opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

Uczeń:

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawności w zakresie budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- w miarę samodzielnie posługuje się następującymi formami wypowiedzi: opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, streszczenie, opis, sprawozdanie, charakterystyka postaci, list, zaproszenie,
- jego technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienie tekstu,
- zna przewidziane programem gatunki literackie,

- umie wyróżnić podstawowe elementy świata przedstawionego,
- odróżnia podmiot liryczny od bohatera utworu,
- popełnione błędy językowe przy pomocy nauczyciela.

FLEKSJA I SKŁADNIA

Uczeń:

- wyróżnia w tekście czasowniki w formie osobowej i nieosobowej, określa formę fleksyjną czasowników,
- określa funkcję czasowników w zdaniu,
- zapisuje cząstki -by, -byś, -bym zgodnie z zasadami pisowni,
- używa czasowników w stronie biernej,
- odmienia podane rzeczowniki przez przypadki, oddziela temat od końcówki, wskazuje tematy oboczne, nazywa funkcje rzeczowników w zdaniu,
- rozpoznaje w zdaniu zaimki, przysłówki, przymiotniki i liczebniki; potrafi rozpoznać ich związek z wyrazem określającym,
- stopniuje przymiotniki,
- rozróżnia przymyki proste i złożone, wyrażenia przyimkowe,
- na łatwiejszych przykładach omawia sposób wyrażenia podmiotów,
- rozpoznaje zdania bezpodmiotowe,
- nazywa w zdaniu części zdania (na prostszych przykładach),
- układa zdania złożone z podanych zdań pojedynczych,
- wśród zdań złożonych rozróżnia złożone podrzędnie i współrzędnie.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności. Jego technika czytania pozwala na zrozumienie tekstu. Względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia. W wypowiedziach pisemnych popełniane błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają wartości prac i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie. Stopień opanowanych przez niego wiadomości pozwala na wykonanie zadań typowych, o niewielkim zakresie trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela. Przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu (na prostych przykładach). Odróżnia zdania pojedyncze od złożonych i próbuje określać ich rodzaj. Łączy wyrazy w zespoły składniowe. Zestawia pary wyrazów podstawowych i pochodnych oraz przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu o przejrzystej budowie – wskazuje podstawę słowotwórczą i formant, a także tworzy wyrazy pochodne za pomocą podanych formantów.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń, nie opanował podstawowych wiadomości z fleksji i składni, słownictwa, frazeologii i redagowania wypowiedzi oraz elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworu literackiego, przewidzianych podstawą programową, a także techniki głośnego i cichego czytania nawet w stopniu zadowalającym. Jego wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym. W pracach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych, językowych, stylistycznych, logicznych. Nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

FORMY I SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH
Z JEZYKA POLSKIEGO

OCENY

Uczeń otrzymuje oceny za zadania domowe, odpowiedzi na lekcji, aktywność, wypracowania, sprawdziany, kartkówki, dyktanda, testy sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem, recytację tekstu, systematyczne prowadzenie zeszytu, pracę w grupach, udział w konkursach przedmiotowych.

SPRAWDZIANY, KARTKÓWKI, DYKTANDA, ODPOWIEDZI USTNE.

- a) Testy gramatyczne są przeprowadzane po każdym dziale i zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem.
- b) Z każdej lektury obowiązkowej uczniowie piszą zapowiedziany test sprawdzający znajomość tekstu oraz wypracowanie (pracę klasową).
- c) Kartkówki sprawdzające wiedzę z trzech ostatnich lekcji nie muszą być zapowiedziane.
- d) Uczeń ma prawo do poprawy niedostatecznych ocen cząstkowych w ciągu **dwóch tygodni** od daty otrzymania pracy klasowej lub sprawdzianu.
- e) Uczeń ma również prawo do poprawy dopuszczających i dostatecznych ocen cząstkowych **jeden raz** w semestrze (1 praca klasowa i 1 sprawdzian) w ciągu dwóch tygodni od daty otrzymania.
- f) Odpowiedź ustna obejmuje 1-3 ostatnich tematów lekcyjnych lub z ustalonego przez nauczyciela zakresu materiału.
- g) Jeżeli uczeń był nieobecny na sprawdzianie zobowiązany jest go napisać w terminie **dwutygodniowym** od powrotu do szkoły. W razie nieprzystąpienia do napisania zaległego sprawdzianu nieobecność traktowana jest na równi z oceną niedostateczną. W przypadku długiej usprawiedliwionej nieobecności ucznia na zajęciach, spowodowanej sytuacją losową, uczeń ma prawo do nadrobienia zaległości i sprawdzenia umiejętności na warunkach uzgodnionych z nauczycielem.
- h) Uczeń, który uzyskał niedostateczną ocenę śródroczną z języka polskiego jest zobowiązany do nadrobienia zaległości i poprawy ocen w formie pisemnej lub ustnej i w uzgodnionym z nauczycielem terminie, nie dłużej jednak niż 1 miesiąc od zakończenia pierwszego półrocza.

ZADANIA DOMOWE

- a) Każdy uczeń ma obowiązek bieżącego wykonywania zadań domowych.
- b) Trzykrotnie w ciągu półrocza uczeń może zgłosić przed lekcją nauczycielowi brak zadania bez konsekwencji otrzymania oceny niedostatecznej. Każdy następny brak pracy domowej to ocena niedostateczna wpisana do dziennika. Brak zadania należy uzupełnić w tym samym dniu.
- c) Uczniowie otrzymują również zadanie domowe, na którego wykonanie mają dłuższy czas (wypracowania, projekty, teksty do opanowania pamięciowego). Braku takiego zadania nie można usprawiedliwić, jest to równoznaczne z oceną niedostateczną.

UZUPEŁNIANIE ZALEGŁOŚCI

Uczeń ma obowiązek uzupełnić zaległości (notatki w zeszycie, ćwiczenia) powstałe podczas nieobecności. Jeżeli jest to nieobecność spowodowana chorobą – ma na

uzupełnienie tygodni. Jeżeli natomiast uczeń był nieobecny w szkole jeden dzień, kilka godzin (zawody sportowe, konkursy, wizyta u lekarza, sprawy rodzinne) notatka musi być uzupełniona w tym samym dniu, tak aby uczeń w dniu następnym nie miał w zeszycie ani w ćwiczeniach braków. Musi również uzupełnić zadane w dniu nieobecności zadanie domowe.

OCENA ŚRÓDROCZNA I ROCZNA

- a) oceny śródroczna i roczna nie są średnią arytmetyczną ocen bieżących,
- b) przy wystawianiu oceny śródrocznej bądź rocznej brane są pod uwagę nie tylko oceny bieżące, ale także zaangażowanie na lekcjach, systematyczność, możliwości ucznia itp.
- c) Na koniec semestru nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów czy odpowiedzi zaliczeniowych w celu poprawy oceny.

Uzyskanie wyższej niż przewidywana oceny rocznej z języka polskiego może nastąpić wyłącznie na zasadach określonych w Statucie szkoły.

Uczniowie posiadający opinie o dysfunkcjach (dysleksja, dysgrafia, dysortografia) oceniani są zgodnie z indywidualnymi zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej.

ZASADY UDOSTĘPNIANIA DO WGLĄDU PRAC PISEMNYCH

- a) Po sprawdzeniu i ocenieniu prace pisemne udostępniane są uczniom na lekcji. Omówione i wyjaśnione zostają wszelkie wątpliwości. Prace pozostają w szkole przez okres danego roku szkolnego;
- b) Prace pisemne mogą być udostępnione rodzicom do wglądu w czasie konsultacji lub w innym indywidualnie ustalonym terminie.

Opracowanie: zespół nauczycieli j. polskiego